

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการ ศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ

A Study of Relationship Between Educational Leadership and Organizational Health of Educational Institutions under the Royal Thai Air Force.

เรืออากาศโท จิรวัดน์ กอกเชียงแสน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ระติกรณ์ นียมะจันทร์

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.เสวียน เจนเขว้า

* ประธานหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Flying Officer Jirawat kokchiangsarn

* Educational Administration, College of Teacher Education,
Phranakhon Rajabhat University.

Dr.Ratikorn Niyamajan

* Lecturer, Educational Administration, College of Teacher Education,
Phranakhon Rajabhat University.

Asst.Prof.Dr.Sawien Jenkwao

* Chairman of the curriculum of Education Program Department of Educational Administration,
College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 1 ตุลาคม 2564

* แก้ไข 18 ตุลาคม 2564

* ตอบรับบทความ 21 ตุลาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ 2) สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ และ 4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ จำนวน 2,881 คน จาก 37 โรงเรียน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยใช้โรงเรียนเป็นขั้นในการแบ่ง คัดเลือกครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็น ประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.987 และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$) และด้านการกระจายภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.27$) 2) สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$) และด้านการสนับสนุนทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.26$) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทาง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา
ในสังกัดกองทัพอากาศ

บวก ($r = 0.906$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ มีแนวทางการพัฒนาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สำหรับแนวทางการพัฒนาสุขภาพองค์การ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร มีแนวทางการพัฒนาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการศึกษา
สุขภาพองค์การ

Abstract

This research aimed to study : 1) the educational leadership of the school administrators under the Royal Thai Air Force, 2) the organizational health of educational institutions under the Royal Thai Air Force, 3) the relationship between educational leadership of the school administrators and organizational health of educational institutions in the Royal Thai Air Force, and 4) the guidelines for developing education leadership and organization health of educational institutions under the Royal Thai Air Force. The population used in this research are school administrators, teachers and educational person under the Royal Thai Air Force, amounting to 2,881 people from 37 schools selected. The sample was stratified by proportional sampling using the school as a class to divide selected teachers and educational person using a simple random sampling method. A sample of 338 people. The research instrument was obtained is an opinion questionnaire with 5 levels of approximation. The confidence value was 0.986 and the interview form of the school administrators under the Royal Thai Air Force structured Interview. The data were analyzed including frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The research results were found that: 1) the educational leadership of the school administrators under the Royal Thai Air Force both overall and each aspect at high level. When considering each aspect, it was found

that human relations the highest mean ($\bar{X} = 4.35$) and the leadership distribution has the lowest mean ($\bar{X} = 4.27$) 2) the organizational health of educational institutions under the Royal Thai Air Force both overall and in each aspect in good level. When considering each aspect, it was found that leadership aspects of school administrators The highest mean ($\bar{X} = 4.35$) and resource support has the lowest mean ($\bar{X} = 4.26$). 3) the relationship between educational leadership and administrators and organizational health of educational institutions in the Royal Thai Air Force found that overall, there was a positive relationship ($r = 0.906$) with statistical significance at 0.01, and 4) the guideline for developing education leadership; leadership distribution, there is a development guideline using the four sublime states of mind principles consisting of loving-kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity for organizational health development guidelines; resource support, there is a development guideline using the principles of good governance, consisting of the rule of law, morality, accountability, participation, responsibility and cost-effectiveness or economy.

Keywords: Educational Leadership
Organization Health

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันเรากำลังอยู่ในศตวรรษที่ 21 โลกได้เข้าสู่สังคมที่เรียกว่า “สังคมความรู้” ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นทุกวันและเราสามารถรับความรู้ได้หลากหลายช่องทางอย่างรวดเร็ว เป็นโลกของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ศตวรรษนี้เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นในโลก ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและยากที่จะคาดเดาได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคตส่งผลให้องค์การต่างๆ ต้องมีการปฏิรูปตนเองเพื่อความอยู่รอดเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น องค์การที่มีความสมบูรณ์และมีความพร้อมที่จะปรับตัวอย่างรวดเร็วก็จะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ได้เปรียบเชิงการแข่งขันและสามารถยืนหยัดอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นคง ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้ก็คือคุณภาพของคน คนที่มีคุณภาพจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้ยั่งยืน การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรมนุษย์ก็เป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข องค์การทางการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นเครื่องหล่อหลอมทรัพยากรบุคคลให้มีความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน ดังนั้นหากองค์การทางการศึกษาไม่มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการไม่เพียงแต่เป็นการทำลายสมรรถนะขององค์การ แต่ยังส่งผลให้เกิดการทำลายความมั่นคงของสังคมอีกด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกลับไปพิจารณาองค์การทางการศึกษาว่ามีสุขภาพที่สมบูรณ์หรือไม่ สมรรถนะการบริหารจัดการองค์การเป็นอย่างไร สุรศักดิ์ เจริญผล (2558: 2-3)

สุขภาพองค์การ เป็นคุณลักษณะที่บ่งชี้ความมั่นคงและประสิทธิผลขององค์การ การที่องค์การสามารถดำเนินกิจการได้อย่างดี มีระบบ ในองค์การประสานสัมพันธ์กันดี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่สมาชิกในองค์การสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิผล สุขภาพองค์การมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของความสำเร็จหรือประสิทธิผลขององค์การ องค์การใดมีสุขภาพดีก็จะทำให้การบริหารองค์การนั้นมีประสิทธิผล ในทางตรงกันข้ามถ้าองค์การใดมีสุขภาพไม่ดีก็จะทำให้

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ

การบริหารองค์การนั้นไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอย และซาโบ (Hoy & Sabo, 1997) ได้กล่าวว่า สุขภาพองค์การ เป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของความสำเร็จ หรือประสิทธิภาพขององค์การ องค์การใดมีสุขภาพดีก็จะทำให้การบริหารองค์การนั้นมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม ถ้าองค์การใด มีสุขภาพไม่ดีก็จะมีผลทำให้การบริหารงานขององค์การนั้นไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสุขภาพองค์การ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการอยู่ร่วมกันของครู และด้านการมุ่งเน้นวิชาการ และ สุรศักดิ์ เจริญผล (2558:3-4) ได้กล่าวว่า องค์การที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการทำงานนั้นขึ้นอยู่กับสุขภาพขององค์การ (Organizational Health) เป็นสำคัญ เพราะองค์การที่มีสุขภาพสมบูรณ์จะมีผลผลิตที่ดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ จะส่งผลให้เป็นที่ยอมรับของสังคม สมาชิกในองค์การมีความสุข มีความพึงพอใจในการทำงาน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน สมาชิกในองค์การมีความรักและผูกพันต่อองค์การ และมีการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติภารกิจขององค์การให้บรรลุเป้าหมาย สุขภาพองค์การจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ซึ่งการที่จะพัฒนาองค์การให้มีสุขภาพดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น อรรถพรณ เทียนคันฉัตร (2560:14) ได้กล่าวว่า ผู้นำมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษาในการบริหารงานร่วมกับบุคคลอื่น หรือผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และได้ผลงานที่ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แฮร์ริส (Harris, 2002:7-14) ได้กล่าวว่า ความเป็นผู้นำทางการศึกษาในโรงเรียนมีลักษณะสำคัญของผู้นำ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยม ด้านการกระจายภาวะผู้นำ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสร้างชุมชน ซึ่งลักษณะสำคัญของผู้นำดังกล่าว จะช่วยสร้างความสำเร็จขององค์การในระยะยาว สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในองค์การ เป็นเครื่องชี้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วง สามารถบริหารงานและทรัพยากรภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นองค์การที่มีสุขภาพดี สามารถพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย เป็นองค์การที่มีสุขภาพดี สามารถรับมือและยืนหยัดอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นคง

ในส่วนของกองทัพอากาศก็เช่นเดียวกันก็ต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ก้าวสู่การเป็น “กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค (One of the Best Air Forces in ASEAN)” ตามยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งเป็นกองทัพอากาศที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีขีดความสามารถที่เพียงพอในทุกมิติ มีการพัฒนาเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง เทคโนโลยี และภัยคุกคาม ทั้งในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนเป็นกองทัพอากาศที่มีขีดความสามารถ ระดับ 1 ใน 3 ของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีกำลังทางอากาศและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ เทคโนโลยีการต่อต้านอากาศยานไร้คนขับ เทคโนโลยีด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม เทคโนโลยีไซเบอร์ และเทคโนโลยีอัตโนมัติ เป็นต้น ส่งผลให้การเตรียมและใช้กำลังของกองทัพอากาศในการปฏิบัติการกิจเปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาเข้าสู่ระบบปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางที่เกิดการบูรณาการอย่างเป็นระบบ ดังนั้น กองทัพอากาศต้องการกำลังพลและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของกองทัพอากาศในทุกระดับ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การใช้กำลังทางอากาศเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม อันจะทำให้เกิดเป็นนันทภาพอย่างแท้จริง กองทัพอากาศ (2561: 20)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาและสร้างองค์การให้เป็นองค์การที่มีสุขภาพดี ตลอดจนนำไปเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน อันจะส่งผลให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาขององค์การต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ
2. เพื่อศึกษาสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา
ในสังกัดกองทัพอากาศ

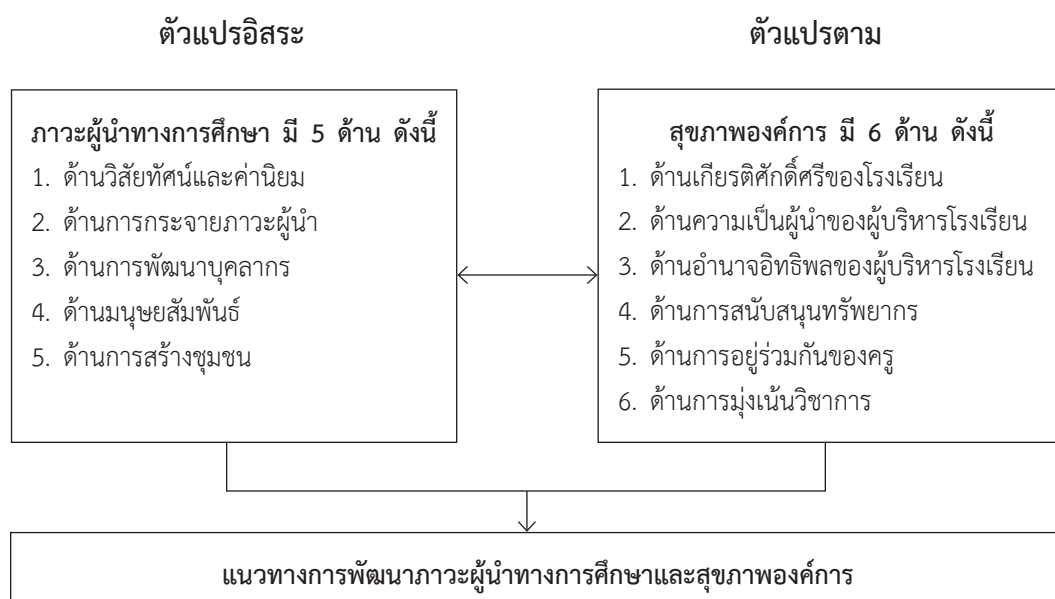
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ อยู่ในระดับมาก
2. สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ อยู่ในระดับดี
3. ภาวะผู้นำทางการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกต่อสุขภาพองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของ แฮร์ริส (Harris, 2002) และสุขภาพองค์การของ ฮอย และซาโบ (Hoy & Sabo, 1997) เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ จำนวน 2,881 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับแบบสอบถาม ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ จำนวน 338 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970:608) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นในการแบ่ง คัดเลือกครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ แบ่งออกเป็น โรงเรียนหลักขั้นต้น โรงเรียนหลักขั้นปลาย โรงเรียนเหล่าหรือหลักสูตรสายวิชาการ และหลักสูตรอบรมพิเศษ ประเภทละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Selection) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.2.1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

1.2.2 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท

1.2.3 มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษามาแล้วตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ

1. แบบสอบถามภาวะผู้นำทางการศึกษาและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน รายละเอียดของแบบสอบถามในแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนแรกมาตั้งเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพ

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งเป็นรายข้อและในภาพรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence: IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.987

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 จัดทำหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และแบบสอบถามส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

1.3 กำหนดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 จัดทำหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแนบกำหนดการนัดหมายที่จะไปสัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ จำนวน 4 คน ล่วงหน้า 3 วัน ก่อนวันนัดสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (f) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ และระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ โดยรวม รายด้าน และรายข้อ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ ผู้อำนวยการโรงเรียนนายทหารอากาศ อาวุโส ผู้อำนวยการโรงเรียนนิรภัยทหารอากาศ และผู้อำนวยการโรงเรียนครูทหาร แล้วนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- 2.2 จำแนกและจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ
- 2.3 วิเคราะห์ข้อมูลตามหลัก Content Analysis
- 2.4 นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และอันดับ ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำทางการศึกษา			อันดับที่
	$\bar{X}$	(SD)	แปลผล	
1. ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยม	4.30	0.67	มาก	3
2. ด้านการกระจายภาวะผู้นำ	4.27	0.68	มาก	5
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.29	0.66	มาก	4
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.35	0.69	มาก	1
5. ด้านการสร้างชุมชน	4.33	0.65	มาก	2
รวม	4.31	0.67	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และอันดับ ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับภาวะผู้นำทางการศึกษาจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างชุมชน ด้านวิสัยทัศน์ และค่านิยม ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการกระจายภาวะผู้นำ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และอันดับ สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ	ระดับสุขภาพองค์การ			อันดับที่
	$\bar{X}$	(SD)	แปลผล	
1. ด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน	4.31	0.66	ดี	5
2. ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	4.35	0.67	ดี	1
3. ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน	4.35	0.65	ดี	2
4. ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	4.26	0.64	ดี	6
5. ด้านการอยู่ร่วมกันของครู	4.31	0.67	ดี	4
6. ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ	4.32	0.63	ดี	3
รวม	4.32	0.65	ดี	

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และอันดับ สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ พบว่า ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับดี เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ ด้านการอยู่ร่วมกันของครู ด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน และด้านการสนับสนุนทรัพยากร ตามลำดับ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา
ในสังกัดกองทัพอากาศ

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	สุขภาพขององค์การของสถานศึกษา						
	ด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน (Y1)	ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (Y2)	ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน (Y3)	ด้านการสนับสนุนทรัพยากร (Y4)	ด้านการอยู่ร่วมกันของครู (Y5)	ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ (Y6)	ผลรวม (Ytot)
ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยม (X1)	.801**	.811**	.825**	.719**	.675**	.666**	.822**
ด้านการกระจายภาวะผู้นำ (X2)	.819**	.837**	.842**	.733**	.702**	.694**	.846**
ด้านการพัฒนาบุคลากร (X3)	.827**	.844**	.834**	.789**	.711**	.719**	.863**
ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X4)	.801**	.873**	.857**	.725**	.711**	.656**	.845**
ด้านการสร้างชุมชน (X5)	.848**	.863**	.875**	.787**	.718**	.721**	.879**
ผลรวม (Xtot)	.872**	.900**	.902**	.799**	.749**	.736**	.906**

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.906 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายคู่ พบว่าคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างชุมชน กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก

ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.875 สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาด้านการมุ่งเน้นวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.656

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ โดยนำด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตั้งเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระจายภาวะผู้นำไปยังผู้รับผิดชอบระดับรองๆ ลงไป รวมทั้งครูทุกคนของโรงเรียน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสใช้ศักยภาพและความเป็นผู้นำของตนเองร่วมกันขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วและดียิ่งขึ้น เช่น ผู้นำวางแผนและพัฒนาหลักสูตร ผู้นำบริหารงานธุรการทั่วไป ผู้นำด้านพัฒนาวิธีสอน ผู้นำด้านการจัดทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้นำด้านชุมชนสัมพันธ์ ผู้นำเฉพาะแต่ละกลุ่มวิชา และผู้นำด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

1.2 ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม มอบอำนาจความรับผิดชอบในการตัดสินใจ กระจายงานให้ปฏิบัติแทน ให้อำนาจความสะดวก โดยมอบหมายงานที่เป็นภาระรับผิดชอบโดยตรงบางด้านของตนให้แก่ครูหรือบุคลากรคนอื่นของโรงเรียน เช่น มอบงานด้านธุรการให้รองผู้อำนวยการรับผิดชอบแทน มอบหมายงานด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่บุคคลต่างๆ หมุนเวียนเปลี่ยนเข้ามารับผิดชอบ

1.3 ให้คุณค่าและนับถือในความสามารถของผู้อื่น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่ประสานงานเชื่อมโยงทีมงานที่ได้มอบหมายไปเข้าด้วยกัน ประสานงาน และช่วยชักจูงให้ทีมงานต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน ให้ทำงานที่ประสานและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างลงตัว

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้อำนาจเท่าที่จำเป็น เปลี่ยนเป็น “ผู้ให้อำนาจ” ให้การปฏิบัติการกิจของทีมงานเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลดี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ

1.6 เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ฝึกสอนแนะนำ (Coach) เป็นครูสอนงาน (Teacher) และเป็นที่เลี้ยง (Mentor) ที่คอยช่วยเหลือแนะนำการทำงานและพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่ทีมงานตลอดจนผู้นำในทุกระดับทั่วทั้งโรงเรียน

1.7 ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมเท่าเทียมกันในการทำงาน ช่วยเหลือด้านกำลังทรัพย์ ใช้งานให้ถูกกับบุคคลที่มีความสามารถกับงาน

1.8 ผู้บริหารควรให้การช่วยเหลือตอบแทนต้องบริสุทธิ์ยุติธรรม เสมอเท่าเทียมกัน ผู้บริหารต้องรับทราบปัญหาของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

1.9 ผู้บริหารควรพลอยยินดีเมื่อบุคลากรได้ตำแหน่งใหม่ หรือทำหน้าที่ใหม่ ให้เสมอเท่าเทียมกัน ในการปฏิบัติหน้าที่

1.10 ผู้บริหารต้องมีใจเป็นกลางในการทำงาน มอบหมายงานให้กับบุคคลที่มีความรู้และความสามารถตรงกับงาน ไม่ใช่บุคคลที่ไม่ถูกกับงาน เลือบบุคคลที่ถนัดกับงานเท่าเทียมกัน

2. แนวทางการพัฒนาสุขภาพองค์การ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรภายนอกมาสนับสนุนการศึกษา

2.2 รมรณคให้บุคลากรและนักเรียนใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.3 มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมสามารถยืดหยุ่นได้ในการบริหารงบประมาณ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน

2.4 ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรเกี่ยวกับปัญหาด้านงบประมาณอย่างเป็นกัลยาณมิตรและควรมีระบบตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการ การศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

2.6 ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

2.7 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.8 สนับสนุนทรัพยากรโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้กฎ กติกา กฎหมาย เกณฑ์ กฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา โดยบุคลากรในสถานศึกษายินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎ กติกา กฎหมาย เกณฑ์ กฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยผู้บริหารสถานศึกษายึดเป็นหลักในการบริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นแบบอย่างแก่สังคม รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบวิชาชีพโดยสุจริต

หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข่าวสาร ข้อมูล สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและประชาชนรับทราบและรับรู้ บุคลากรภายในสถานศึกษาและประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของบุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

หลักความร่วมมือ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วมรับรู้ สามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักรู้ในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะรับผลจากการกระทำของตน

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า และมีการบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่างๆ รวมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งผลของการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ

1. ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชุตินา สุทธิวารี (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ สามารถวินิจฉัย สั่งการ ควบคุม และจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และพบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เช่นกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศสามารถติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นด้วยวาจาสุภาพเป็นกันเอง และสนทนากับบุคคลได้ทุกระดับ มีความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2. สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธินัน โปธิพวง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ มีความมั่นคง สามารถดำเนินกิจการได้อย่างดี มีระบบ ในองค์การประสานสัมพันธ์กันดี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่สมาชิกในองค์การสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และพบว่า ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เช่นกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นมิตร ให้ความเคารพต่อกันอย่างสนิทสนมและเป็นกันเอง ทำงานร่วมกันด้วยความไว้วางใจ มีการแสวงหาแนวทางการบริหารและยอมรับความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ปฏิบัติกับครูและบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สนับสนุนอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีศิลปะในการชักชวนผู้ใต้บังคับบัญชา และมีการกำหนดมาตรฐานและระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.906 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางการศึกษาอยู่ในระดับมากและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับ นิศรา มุลวรรณ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับสูง ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับสูง ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ สรุปได้ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ สามารถยึดหลักธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย

4.1.1 ด้านเมตตา ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมเท่าเทียมกันในการทำงาน ช่วยเหลือด้านกำลังทรัพย์ ใช้งานให้ถูกกับบุคคลที่มีความสามารถกับงาน

4.1.2 ด้านกรุณา ผู้บริหารควรให้การช่วยเหลือตอบแทนต้องบริสุทธิ์ยุติธรรมเสมอเท่าเทียมกัน ผู้บริหารต้องรับทราบปัญหาของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

4.1.3 ด้านมฤตา ผู้บริหารควรพลอยยินดีเมื่อบุคลากรได้ตำแหน่งใหม่ หรือทำหน้าที่ใหม่ ให้เสมอเท่าเทียมกัน ในการปฏิบัติหน้าที่

4.1.4 ด้านอุเบกขา ผู้บริหารต้องมีใจเป็นกลางในการทำงาน มอบหมายงานให้กับบุคคลที่มีความรู้และความสามารถตรงกับงาน ไม่ใช่บุคคลที่ไม่ถูกกับงาน เลือกบุคคลที่ถนัดกับงานเท่าเทียมกัน

4.2 แนวทางการพัฒนาสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร สามารถยึดหลักหลักธรรมมาภิบาล ประกอบด้วย

4.2.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้กฎ กติกา กฎหมาย เกณฑ์ กฎระเบียบ คำสั่งข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา โดยบุคลากรใน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดกองทัพอากาศ

สถานศึกษายินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎ กติกา กฎหมาย เกณฑ์ กฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

4.2.2 หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยผู้บริหารสถานศึกษายึดเป็นหลักในการบริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นแบบอย่างแก่สังคม รวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบวิชาชีพโดยสุจริต

4.2.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข่าวสาร ข้อมูล สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและประชาชนรับทราบและรับรู้ บุคลากรภายในสถานศึกษาและประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของบุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.2.4 หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วมรับรู้ สามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

4.2.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักรู้ในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะรับผลจากการกระทำของตน

4.2.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยณรงคให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า และมีการบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่างๆ รวมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ด้านการกระจายภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกระจายภาวะผู้นำให้มากยิ่งขึ้น มีการทำงานผ่านทีมงาน การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ

กระจายความเป็นผู้นำไปสู่คนอื่นๆ ในองค์กร โดยคำนึงถึงจุดแข็งและความเชี่ยวชาญของบุคลากร กระจายงานกระจายอำนาจให้ทั่วถึงและเป็นธรรม เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน ผูกมัดใจให้ทุกคนทำงานอย่างทุ่มเท ใช้กลยุทธ์ความเป็นผู้นำที่หลากหลายเพื่อจัดการกับปัญหาที่แตกต่างกัน ในบริบทที่แตกต่างกัน และให้ความสำคัญกับการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย

2. จากการศึกษาพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดหาทรัพยากรที่เป็นองค์ประกอบในการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การจัดการ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน อาคารเรียน มีจำนวนเพียงพอแก่ผู้เรียน เพียงพอต่อความต้องการของครูและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลดีต่อสุขภาพองค์การต่อไป

3. จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ ในด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการมุ่งเน้นวิชาการในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมและแสดงออกถึงความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นและปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ เน้นความสัมพันธ์ที่จริงใจ ยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ตนเองและยอมรับผิดเมื่อรู้สึกว่าเป็นตัวเองทำผิดพลาด รวมทั้งควรมุ่งเน้นความสำคัญทางวิชาการ สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้รับความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ชื่นชมและยกย่องผู้เข้ารับการศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

2. ควรจะศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

3. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกองทัพอากาศ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา
ในสังกัดกองทัพอากาศ

รายการอ้างอิง

- กองทัพอากาศ. (2561). ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) (ฉบับเผยแพร่). กรุงเทพฯ.
- ชนาพล จันลา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการทำงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชุติมา สุทธิวาริ. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐธินัน โปธิ์พวง. (2558). สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นาถอนงค์ เตียเจริญ. (2559). สุขภาพองค์การของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์วิทยา สังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอบึงนาราง จังหวัดสระแก้ว. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิศรา มุลวรรณ. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุษบา คำนนท์. (2559). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- สุรศักดิ์ เจริญผล. (2558). สุขภาพองค์การของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรพรรณ เทียนคันฉัตร. (2560). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- Harris, A. (2002). **Effective leadership in schools facing challenging contexts.** School Leadership & Management, 22(1), 15-26.
- Hoy, W. K., & Sabo, J. D. (1997). **Quality middle schools: Open and healthy.** Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.